

Jag har lärt Selim spela

Hely Kallio från Björneborg får avsluta God Tids serie med berättelser ut Svenska pensionärsförbundets skrivartävling "Berätta din historia". Hely Kallio tar oss med till De gamlas hem. En underbar historia. Tidigare berättelser i serien finns på pensionärsförbundets webbplats.

Hely Kallio från Björneborg fick ett hedersomnämmande för sin berättelse "Jag har lärt Selim spela".

Att skriva om gamla minnen är en angenäm sysselsättning för en pensionär, tycker jag. Det skulle min mormor också ha tyckt om att göra, berättade hon för mig en gång när jag satt på hennes soffa och sög på hårda fruktkarameller, men hon vågade inte. Jag var bara barn, så jag kom aldrig att fråga vad hon menade. Att någon måste dö först, tyckte jag att hon sa. Nu skulle jag bra gärna vilja veta vad mormor skulle ha skrivit om.

Mormor bodde på De Gamlas Hem så länge jag kan minnas. Hon hade flyttat dit redan som 60-åring. Mest för att synen var dålig och att stöka i ett trähus med vedeldning hade sina risker. Dessutom – vad jag kände mormor – så var hon inte hågad för hushållsarbete.

På hemmet serverades allt färdigt. Fem gånger om dagen gick en proper husa med stort vitt förkläde och vit duk på huvudet längs den blankpolerade korridoren och slog i gongongen. Sakta öppnades dörrarna till rummen och sedan hördes ett hasande ljud av tofflor på väg till matsalen, som doftade av bonvax. Föreståndarinnan, Fröken kallad, stod i bordsändan och nickade artigt till höger och vänster. Man satte sig samtidigt till bords och som genom ett trollslag kom husan in med maten. Jag kom underfund med en gång att Fröken hade en knapp gömd under bordet som hon mycket diskret tryckte på när hon ville ha nånting från köket.

Det hände sig nämligen en gång att mam-

ma och jag fick vara med om eftermiddagskaffet i matsalen. Det var krigstid, svårt att få matvaror, men mamma hade lyckats få tag på en sockerkaka. Detta kulinariska underverk krönte bordet. Mamma och jag var hedersgäster. Jag satt tyst och försökte vara så liten som möjligt, för jag var lite rädd för Fröken. Och jag tror att mamma också var. Fröken var snäll och berömde mamma för att ha lyckats så bra med kakan. Mamma såg lite konstigt ut när hon tackade för komplimangen och konstigare blev hon när Fröken frågade vad hon hade lagat den på. Mamma var sin mors dotter och hon hade ingen aning om hur den hade gjorts, för under kriget trolade man med de mest underliga ingredienser. Lyckligtvis svarade Fröken själv på sina egna frågor och mamma upprepade svaren som ett eko.

"Fyra-fem ägg?"
 "Javisst, fyra-fem ägg."
 "Smör och..."
 "Smör och hm."
 "Vanilj?"
 "Jo, vanilj."
 "Citron?"
 "Jo citron, just."

Mormor rörde om i kaffekoppen så att alla sockerbitarna säkert skulle smälta och jag började tycka synd om mamma för hon såg ut att rodna. Det var då jag märkte att

Fröken förde handen under bordet och strax kom husan in med kaffepannan och frågade om man ville ha påtår.

På eftermiddagen satt man i salongen om man ville ha sällskap. Mormor spelade piano ibland. De som kunde hade ett handarbete. Virkning tycktes gå av bara farten fast synen var dålig och händerna knotiga. Man satt nära varandra som en flock kråkor. Svartklädda med krokiga klor. Sökte stöd hos varandra. Så tycktes det mig.

För mig ter det sig som ett bra framtidsperspektiv, bara man godkänner att man är gammal och behöver andra. Vad mormor hade velat kritisera, så inte gällde det De Gamlas Hem, tror jag, utan snarare det att bo ensam hemma.

Mormor hade en syster, som hette **Anni**. Anni-Tantti kallade vi barn henne för, men inte så att hon hörde för hon blev lätt upprörd för allt möjligt. Vilket liv det blev en gång när jag uttalade Beethoven så att bokstaven H hördes. Vi var i mjölkbutik, där hon dagligen sökte sin lilla mjölkkranson, som hon sedan till mammas förargelse gav åt kattorna. Hon stod med slutna ögon i butikskön och föreläste om hur Beethoven skall uttalas. Jag kände mig lindrigt sagt besvårad för de andra kunderna började intresserat följa med hennes livliga gestikulerande. Jag är inte säker på om de förstod vad hon ville ha sagt för hon talade svenska.

Anni hade massor av kattor. Hon brukade Akoka kakao åt min lillebror och mig när vi hälsade på. Hon stod vi spisen och vispade i en kastrull. Vi väntade med fasa när den var färdig för kattlukten var olidlig och vi hade svårt att svälja och bära oss hyfsat åt. Anni satt på en stol vid spisen och pratade för sig själv. "Kattorna gör inte illa åt någon. Inte kan jag släppa ut dem för gårdskarln jagar dem med kvast och hotar med att skjuta dem. Människorna förstår inte." Och de oskyldiga kråken var spridda över bostaden överallt, över skåp, hyllor t.o.m. i större kastruller och stirrade på oss när vi drack upp deras mjölk. Pianot var genomsvyrat av kattpiss och likaså alla noterna, som Anni skulle testamentera åt mig. "Är det sant att fröken Palmgren är syster till professor **Selim Palmgren** och själv en riktig pianist? Skolad utomlands och allt" frågade grannarna. "Det angår inte er" svarade Anni. Men det stämi nog. Varför hon fick en sådan skräck för publik att hon slutade med att uppträda, det intresserade inte oss barn.

Mormor och Selim bad sin syster flytta till De Gamlas Hem, där mormor bodde. Men Anni fnös till svar. "Jag kan inte tåla människor." Och sedan fortsatte hon för sig själv. "Jag trivs inte där. Det luktar billig tvål i rummen. Och dessa ruggiga kråkor pickar på mig barnsligt vänliga och nyfikna. Jag blir inte van vid föreståndarinnans översvallande artighet. Hon formar S för långt fram i munnen. Det låter tillgjort." Anni hade ett sätt att prata högt för sig själv.

Men en vacker dag kom Anni till Hemmet på visit för där fanns en radio i salongen. Radion skulle spela Selims Metamorfoser. Pianokonsert no 3 opus 41. Anni var hjärtligt välkommen. Hon kurade ihop sig i en länstol, liten och mager med fingertopparna lätt tryckta mot varandra, som hon ofta brukade. Tydligt hade hon hittat sina svarta spetshandskar, som inte alls hade några fingrar. När musiken började lyste hennes ansikte upp. De stora bruna ögonen, som annars var så stränga, fick en speciell mild glans. Hon talade inte högt, men jag tror att hon sade för sig själv: "Denna stund. Denna himmelska stund kröner mitt eländiga liv. Jag har lärt honom. Jag har lärt honom spela piano."

HELY KALLIO

UPPSNAPPAT

Det mångsidiga vattenglas

Natriumsilikat har möjligtvis en del av läsarna kommit i beröring med någon gång, för länge sedan visserligen, och särskilt om de varit verksamma i köksregionerna. Det är nämligen fråga om det som gått under namnet vattenglas. Och vad var då det för någonting? Jo, vattenglas användes fordoms för uppbevaring av ägg. "I äldre tid" säger Svenska akademiens ordförande om ordets bakgrund.

I min för några nummer sedan inledda presentation – med läsarmedverkan – av företeelser och föremål som försvunnit, ingalunda

alltid helt spårlost men på god väg att leva vidare främst på sina museala meriter, har vattenglasen en given plats.

Det var, så som jag minns saken, en grådaskig sirapstjock massa. Ett efter äggens antal anpassat glaskärl behövdes naturligtvis. Där nedlades äggen, väl övertäckta. Poängen var att natriumsilikatet täpper till porerna i äggskal, varigenom äggen hålls färsk och fina, just så som hönan har tänkt sig det hela, kan man kanske föreställa sig. Att fiska upp äggen ur

vattenglasblandningen var möjligtvis en förrättning för sig, men hushållsarbetet är ju inte alltid så väldigt lustfyllt. Frukostägget och omeletten var i varje fall garanterade, vilket var huvudsaken.

Numera kan ju äggen uppbevaras i kall omgivning och klarar sig bra. Möjligtvis har man också fått hönorna att bli mera konsumtionsanpassade. Därmed försvinner ändå inte vattenglasets behövlighet. Det har nämligen flera användningsmöjligheter, fjärran från matlagningens fridsamma domä-

ner. Välkänt sedan gammalt är att vattenglas är bra när man vill göra betongytor vattenavstötande på t.ex. en uteplats. Mera synpunkter på detta kan man googla sig fram till, och mycket tyder på att användningsmöjligheterna är mångahanda, även om viss oenighet fortfarande tycks råda när det gäller blandningarnas sammansättning och tillämpning.

Vattenglas lär också kunna användas som bindemedel i pappersmassa. Och inte nog med detta. Det sägs också kunna hålla

mördarsniglar på avstånd!

Vattenglas lever alltså vidare, om också i nyare funktioner.

ANDERS G. LINDQVIST